

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania P.A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Poznaniu

o należności z tytułu składek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15 grudnia 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 5 lutego 2025 r., sygn. akt III AUa 179/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia skarżącemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W wyroku z 5 lutego 2025 r., sygn. akt III AUa 179/24, Sąd Apelacyjny w Poznaniu – w sprawie z odwołania P.A. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Poznaniu o należności z tytułu składek – zmienił zaskarżony apelacją odwołującego się wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z 6 grudnia 2023 r., sygn. akt VII U 58/23, w punkcie pierwszym oraz poprzedzającą go decyzję i stwierdził, że P.A. nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz P. i Fundusz S. w kwotach i za okresy objęte zaskarżoną decyzją (pkt 1) i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Poznaniu na rzecz P.A. kwotę 5400 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia odpisu orzeczenia zobowiązanemu do zapłaty do dnia zapłaty - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2), zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Poznaniu na rzecz P.A. kwotę 4050 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej (pkt 3).

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ocenie skarżącego w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Sąd drugiej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie między innymi na uchwale Sądu Najwyższego z 21 lutego 2024 r., III UZP 8/23. Jednak organ rentowy wskazał w tym kontekście na odmienne stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyrokach z 3 lipca 2019 r. i 27 listopada 2019 r. (sprawy II UK 24/18 i III UK 360/18) oraz opieranie się wyłącznie na literalnej wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, co prowadzi do naruszenia zasady powszechności ubezpieczeń społecznych i konstytucyjnej gwarancji obywatela do zabezpieczenia społecznego; nadto wskazał też na orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyroki z: 16 grudnia 2021 r., II USKP 101/21, 9 lutego 2022 r., II USKP 161/21, 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09; 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11), zgodnie, z którymi w analogicznym stanie prawnym, dokonując oceny zatrudnienia udziałowca iluzorycznego na podstawie umowy o pracę, Sąd Najwyższy stwierdził, że „niemal jedyne” współnika spółki należy traktować, jako

jedynego wspólnika spółki, pomimo że formalnie pozostaje on jedynie większościowym udziałowcem.

Skarżący podniósł też, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych „niemal jedyny” (99 % udziałów) wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, czy też dla podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych konieczne jest, aby wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadał 100% udziałów spółki?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o: 1. odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o: 2. oddalenie skargi kasacyjnej w całości, 3. w każdym wypadku zasądzenie od organu na rzecz odwołującego – P.A. kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) i potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że strona skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na którego tle to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane na podstawie okoliczności mieszczących się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń; 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu; 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej. Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 9

września 2024 r., I CSK 1857/23, LEX nr 3753631; 19 listopada 2024 r., I PSK 142/23, LEX nr 3788187; 12 marca 2025 r., I USK 345/23; Lex nr 3845591).

Skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawia ani istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani też nie wykazuje przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Analizą interpretacyjną wskazanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej przepisów prawa ubezpieczeń społecznych zajmował się Sąd Najwyższy i w uchwale z 21 lutego 2024 r., III UZP 8/23, Lex nr 3686847, stwierdził, że wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadający 99 procent udziałów nie podlega ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1230). W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy

przedstawił w szczególności, że istotnie wystąpiła rozbieżność w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotycząca omawianej kwestii. Rozbieżność ta, w ocenie Sądu Najwyższego, nie wymaga przekazania przedstawionego zagadnienia do rozstrzygnięcia przez skład powiększony (art. 390 § 1 k.p.c. in fine) z tej przyczyny, że pierwotna rozbieżność mogła wystąpić (wyroki Sądu Najwyższego: z 3 lipca 2019 r., II UK 24/18, OSNP 2020/8/8; z 5 marca 2020 r., III UK 36/19, OSNP 2021/6/65; z 16 grudnia 2021 r., II USKP 101/21, LEX nr 3275289), jednak nie wyznacza dalszego kierunku wykładni, jeśli się zważy na ostatnie orzecznictwo i wskazanie, że zawarta umowa przez wspólnika ze spółką, "przy ustaleniu, że praca była wykonywana, powinna być traktowana jako umowa o świadczenie usług" (wyrok Sądu Najwyższego z 18 lipca 2023 r., III USKP 83/22, OSNP 2024/1/12).

Pod kątem konstrukcyjnym kontrola kluczowego tu zagadnienia opiera się na istnieniu pewnych newralgicznych elementów, do których należy zaliczyć przedmiot i wzorce kontroli, relację pomiędzy przedmiotem a wzorcami kontroli oraz wynik kontroli, będący rozstrzygnięciem stwierdzającym charakter tej relacji. Można zatem stwierdzić, iż znaczenie ma właściwa wykładnia przedstawiona w wyroku Sądu Najwyższego z 15 września 2021 r. (I USKP 44/21, OSNP 2022, nr 9, poz. 91), a wcześniej także w wyroku z 16 grudnia 2020 r. (I UK 225/19, LEX nr 3224793), że art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obejmuje jedynie wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. (wyroki Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2021 r., I USKP 1/21, OSNP 2021, nr 12, poz. 136; postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 listopada 2021 r., II USK 366/21, Lex nr 3271599; 5 kwietnia 2023 r., III USK 141/22, LEX nr 3591405). Według Sądu Najwyższego tylko to ostatnie stwierdzenie, czyli że art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy obejmuje jedynie wspólnika jednoosobowej spółki z o.o., jest uprawnione i uzasadnione. Nadmienić jedynie można (K. Wojtyczek, Sądownictwo konstytucyjne w Polsce. Wybrane zagadnienia, Warszawa 2013, s. 19-20; A. Szydzik, Kontrola konstytucyjności prawa – pojęcie, zakres i modele (w:) Skarga nadzwyczajna jako środek kontroli konstytucyjności sądowego stosowania prawa, Warszawa 2025), że kontrola konstytucyjna zorientowana przedmiotowo służy ochronie prawa przed naruszeniami ze strony prawodawcy (wyeliminowanie niezgodności w przepisach prawa). Organ inicjujący kontrolę nie ma własnego interesu w uzyskaniu

rozstrzygnięcia, zatem jest ona skorelowana z interesem publicznym. Natomiast kontrola zorientowana podmiotowo służy ochronie praw podmiotowych przed ich naruszeniami ze strony prawodawcy (usunięcie takich naruszeń oraz ich ewentualnych skutków). W konsekwencji organ inicjujący taką kontrolę ma własny interes w uzyskaniu rozstrzygnięcia i żeby to osiągnąć, powinien uprawdopodobnić naruszenie jego praw podmiotowych.

Ocena prawna zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu uwzględnia powyżej przedstawione stanowisko judykatury Sądu Najwyższego, szeroko powołane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w zakresie analiz interpretacyjnych omawianych zagadnień. Skarżący w uzasadnieniu wniosku nie przedstawił przekonującej argumentacji polemicznej, którą wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występują przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (punkt 1). Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c.

[SOP]